

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова
(повна назва вищого навчального закладу)

Кафедра нової та новітньої історії

ПРЕОДЕРЖУЮ”
Проректор з науково-педагогічної роботи
проф. Хмарський В. М.
2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ, КОНЦЕПЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ

рівень вищої освіти _____
(назва навчальної дисципліни)
третій (освітньо-науковий)
(назва освітнього рівня)

спеціальність _____
032 Історія та археологія
(шифр і назва спеціальності (тей))

Інститут/факультет _____
історичний
(назва інституту, факультету)

2017-2019

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія, концепції та проблеми історичної науки»

Розробник: Дьомін Олег Борисович, д.і.н., проф., завідувач кафедри нової та новітньої історії

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри нової та новітньої історії

Протокол № 15 від "12" серпня 2017 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(Дьомін О.Б.)

(прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) історичного факультету/інституту

Протокол № 11 від "26" серпня 2017 р.

Голова НМК

(підпис)

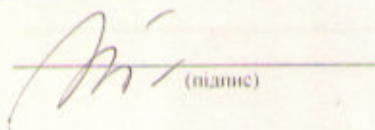
(Синявська О. О.)

(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри нової та новітньої історії

Протокол № 15 від "14" вересня 2018 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(Дьомін О.Б.)

(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри нової та новітньої історії

Протокол № 12 від "11" червня 2019 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(Дьомін О.Б.)

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 залікових модулів – 1 змістових модулів – 2 ІНДЗ* – <u>письмова робота</u> (вид завдання)	Галузь знань <u>03 Гуманітарні науки</u> (шифр і назва) Спеціальність <u>032 Історія та археологія</u> (код і назва) Спеціалізація (ї): (назва) Рівень вищої освіти: <u>третій</u> <u>(освітньо-науковий)</u>	Нормативна	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		1-й	-й
		<i>Семестр</i>	
		1-й	-й
		<i>Лекції</i>	
		4 год.	год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		4 год.	год.
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		86 год.	год.
у т.ч. ІНДЗ*: 20 год.			
Форма підсумкового контролю: залік			

* – за наявності

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – ознайомити аспірантів з історією розвитку історичної науки, її сучасним станом, досягненнями та проблемами досліджень істориків.

Завдання:

- ознайомлення аспірантів з етапами розвитку історичної науки, її концепцій та проблематики, зокрема в ряді країн.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) загальнонаукових (системні (КЗН): здатність проведення самостійних досліджень на сучасному рівні (КЗН.03); здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (КЗН.04);

б) інструментальних (КІ): базові дослідницькі навички (КІ.03);

в) фахових загальних (КФЗ): здатність формулювати наукову проблему, робочі гіпотези досліджуваної проблеми, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики (КФЗ.01); можливість коментувати, анотувати, редагувати тексти і документи у відповідності до критичних вимог історичної та археологічної дисциплін (КФЗ.05); здатність представляти результати наукових досліджень у вигляді звітів, доповідей на симпозіумах, наукових публікацій з використанням сучасних інформаційних технологій; (КФЗ.06); орієнтуватися в основних етапах розвитку історичної науки з метою визначення місця історичних досліджень в генеральному руслі сучасної науки (КФЗ.07)

У результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати: праці провідних зарубіжних вчених, наукові школи та фундаментальні праці у галузі дослідження, формулювати мету власного наукового дослідження як складову загальноцивілізаційного процесу; основні джерела інформації про методи дослідження, їх характеристики та шляхи пошуку інформації;

вміти: аналізувати історіографічні праці, виявляючи дискусійні та мало досліджені питання; рецензувати наукові праці, зокрема сучасної історіографії; реферувати певні розділи синтетичних творів; виокремлювати найактуальніші проблеми; аналізувати новітні підходи у застосування сучасного знання в навчальних текстах; кваліфіковано відображати результати наукових досліджень у наукових статтях, опублікованих як у фахових вітчизняних виданнях, так і у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз; знаходити взаємний зв'язок між окремими підрозділами історичної науки та між різними хронологічними етапами розвитку суспільства.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1 „Світова історична наука: концептуальний та проблемний розвиток”.

Тема 1. Предмет і завдання спецкурсу. Основні етапи розвитку історичної науки. Сучасний стан світової історичної науки. Постмодерні виклики та гуманітарні дослідження. Місце історичної науки в суспільстві. Особливості національних історичних досліджень.

Тема 2. Формування концептуальних засад історичної науки. Особливості регіональної проблематики історичної науки в різні історичні періоди. Сучасний стан концептуального багатоголосся історичної науки. Зовнішні та внутрішні чинники формування проблематики історичної науки. Еволюція концепцій та проблематики історичної науки в Україні.

Змістовий модуль 2 „Організація історичної науки в світі та її специфіка в Україні”.

Тема 3. Організація історичної науки в світі. Особливості функціонування європейської, американської, азійської та африканської історичної науки. Історична наука та

ідеологічна боротьба у світі. Специфіка розвитку радянської історичної науки, її досягнення та недоліки. Неометодології в сучасному світі.

Тема 4. Розвиток історичної науки в Україні. Становлення та основні етапи української історичної науки. Університети як центри історичної науки: специфіка розвитку та проблематики. Академічна історична наука. Історична наука поза організаційних та адміністративних структур. Перспективи історичної науки.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п	лаб	сп		л	п	лаб	сп
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Світова історична наука: концептуальний та проблемний розвиток.										
Тема 1. Предмет і завдання спецкурсу.	18	2			16					
Тема 2. Формування концептуальних засад історичної науки.	18	2			16					
ІНДЗ	10				10					
Усього годин за 1 модуль	46	4			42					
Змістовий модуль 2. Організація історичної науки в світі та її специфіка в Україні.										
Тема 3. Організація історичної науки в світі.	18		2		16					
Тема 4. Розвиток історичної науки в Україні.	16		2		14					
ІНДЗ	10				10					
Усього годин за 2 модуль	44		4		40					
Усього годин	90	4	4		82					

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття навчальним планом не передбаченні

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин на д/в	Кількість годин на з/в
1	Організація історичної науки в світі	2	
2	Розвиток історичної науки в Україні	2	

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття навчальним планом не передбаченні

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин на д/в	Кількість годин на з/в
1	Історія становлення історичної науки в світі. Напрацювання основних концепцій та проблематики [1, 2]	6	
2	Розвиток історичної науки в середні віки [1, 2]	4	
3	Еволюція історичної науки в новий час. Епоха романтизму [1, 2]	6	
4	Позитивістська історіографія в світі [1, 2]	4	
5	Історики України XIX ст. [1, 2]	4	
6	Роль університетів в становленні системи організації історичної науки [1, 2]	6	
7	Становлення марксистської концепції історичної науки [1, 2]	4	
8	Школа Анналів та її еволюція в історії розвитку історичної науки [1, 2]	6	
9	Місце радянської історичної науки в світовій науці [1, 2]	6	
10	Історична наука в другій половині XX – на поч. XXI ст. [1, 2]	6	
11	Концептуальні засади та проблематика сучасної української історичної науки [1, 2]	6	
12	Історична наука в Одесі [1, 2]	4	
	Разом	62	

До самостійної роботи відноситься:

[1] – підготовка до лекцій, практичних занять;

[2] – вивчення опублікованих джерел та дослідницької літератури поза тематикою практичних занять (див. "Додаткова література")

9. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

1. Написання рефератів з історії, життя та діяльності окремих істориків світу (за вибором студентів).

Орієнтовані теми рефератів

1. Постмодернізм в історичній науці.
2. Неомарксизм в західній історичній науці.
3. Проблема міждисциплінарності в історичній науці.
4. Природничі методи в історичних дослідженнях.
5. Еволюція концепцій та проблематики історичної науки в Україні..

10. Методи навчання

Пояснювально-ілюстративний метод: полягає в лекційному курсі, основному методі передачі знань з історико-теоритичних курсів.

Репродуктивний метод. Студент на практичних заняттях відтворюють знання, отримані на лекціях та в ході самостійної роботи.

Метод проблемного викладення. вирішення конкретних історичних проблем через роботу з історичними джерелами, роботу з науково-дослідницькими працями, аналіз

конкретних історичних ситуацій, що базується на формулюванні пізнавального завдання, розкритті системи доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, демонстрації способу розв'язання поставленого завдання..

Евристичний метод. В ході самостійної роботи студент відшукує в навчальній та науковій літературі факти з необхідної тематики.

Дослідницький метод. Використовується на практичних заняттях при роботі з джерелами. Може бути залучений також в ході виконання ІНДЗ.

11. Методи контролю

- опитування студентів на практичних заняттях;
- ІНДЗ;
- співбесіда за матеріалом додаткової літератури;
- усна співбесіда для студентів, які не набрали достатньої кількості балів до задовільної оцінки.

12. Питання для підсумкового контролю

2. Етапи розвитку історичної науки.
3. Основні концепції історичної науки XIX ст.
4. Основні концепції історичної науки XX – поч. XXI ст.
5. Особливості проблематики радянської історичної науки.
6. Особливості проблематики європейської історичної науки.
7. Особливості проблематики американської історичної науки.
8. Особливості проблематики азійської історичної науки.
9. Особливості проблематики африканської історичної науки.
10. Особливості проблематики української історичної науки.
11. Організація історичної науки в Європі.
12. Організація історичної науки в Сполучених Штатах Америки.
13. Організація історичної науки в Україні.
14. Специфіка функціонування історичної науки в університетах.
15. Постмодерний виклик та сучасна історична наука.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль				Модульний контроль в т.ч. ІНДЗ	Сума балів
Змістовий модуль №1		Змістовий модуль № 2			
T1	T2	T3	T4	40	100
15	15	15	15		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Методичне забезпечення

1. Навчальна програма

15. Рекомендована література

Основна:

Підручники

Література

1. Зашкільняк Л. Сучасна світова історіографія. - Львів, 2007.
2. Історіографічний словник. – Харків, 2004.
3. Колесник І.І. Українська історіографія (ХУШ – початок ХХ століття). - Київ, 2000.
4. Киреева Р.А. Изучение отечественной историографии в дореволюционной России с середины XIX в. до 1917 г. – М., 1983.
5. Репина Л.П., Зверева В.В., Парамонова М.Ю. История исторического знания. - М., 2004.
6. Попова Т. Н. Историография в лицах, проблемах, дисциплинах: Из истории Новороссийского университета. – Одесса: Астропринт, 2007. – 536 с.
7. Професори Одеського (Новоросійського) університету: біогр. словник: у 4 т. – 2-е вид. – Одеса, 2005.

Додаткова

1. Астахов В.И. Курс лекций по русской историографии. Ч.1. (До середины XIX века). – Харьков: ХГУ, 1959; Ч.2. (Эпоха промышленного капитализма).- Харьков: ХГУ, 1962.
2. Биск И. История исторической мысли в новое время. – Иваново, 1983.
3. Вайнштейн О.Л. Западноевропейская средневековая историография. - М.-Л., 1964.
4. Вайнштейн О.Л. Историография средних веков в связи с развитием исторической мысли от начала средних веков до наших дней. – М.; Л., 1940.
5. Гарчев П.И. Русская историография XII-XVII веков. Симферополь, 1997.
6. Гутнова Е.В. Историография истории средних веков. – М., 1985.
7. Дьомін О.Б. Вивчення та викладання всесвітньої історії в Одесі в XIX-XX ст. // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету. – Вип. 15. – Сер. іст. науки. - № 1. – Чернігів, 2002.

8. Дьомін О.Б. Наукова і життєва доля Вадима Сергійовича Алексєєва-Попова. З нагоди дев'яносторіччя з дня народження // Записки історичного факультету. – Вип. 12. – Одеса, 2002.
9. Дьомін О.Б., Алексєєнко М.В. Шукач слов'янських скарбів.: В. І. Григорович. – Одеса: ОНУ. – 480 с.
10. Дядиченко В.А., Лось Ф.Е., Сарбей В.Г. Развитие исторической науки на Украине.- Киев, 1984.
11. Дядиченко В.А., Лось Ф.Е., Сарбей В.Г. Розвиток історичної науки в Українській РСР. – Київ: Наукова думка, 1970.
12. Ейдос: Альманах історії та теорії історичної науки. – Випуск 1-6. - Київ, 2005-2012.
13. Историография античной истории. – М., 1980.
14. Историография истории нового времени стран Европы и Америки / Под ред. Проф.И.П.Дементьева. - М.: Высшая школа, 1990.
15. Историография истории нового времени стран Европы и Америки / Под ред. И.П.Дементьева, А.И.Патрушева. – М., 2000.
16. Историография истории стран Европы и Америки. - М., 1977.
17. Коваленко П.А. Історіографія історії Української РСР від найдавніших часів до Великої Жовтневої соціалістичної революції. – Київ: Вища школа, 1983.
18. Косминский Е.Н. Историография средних веков: У в. – середина XIX в. - М.,1963.
19. Кроче Б. Теория и история историографии. – М., 1998.
20. Марченко М.І. Українська історіографія (з давніх часів до середини XIX ст.).- Київ, 1959.
21. Петров Ф.А. Формирование системы университетского образования в России. В 4-х т. – Т. 1, 2. – М., 2003.
22. Попова Т. Н. Из истории Новороссийского университета: Е. П. Трифильев. К 140-летию со дня рождения (биоисториографический контур) // Проблемы славяноведения. – Вип. 9. – Брянск, 2007. – С. 42-63.
23. Репина Л.П. История исторического знания: Пособие для вузов / Л.П.Репина, В.В.Зверева, М.Ю.Парамонова. – М.: Дрофа, 2004.
24. Рубинштейн Н.Л. Русская историография: Курс лекций. М.: ОГИЗ, 1941.
25. Синявська О. О. Історик Олексій Іванович Маркевич: життя та творчість / О. О. Синявська; відп. ред. З. В. Першина. – Одеса : Астропринт, 2003. – 113 с.
26. Советская историография./ Под общей ред. Ю.Н.Афанасьева.- М.: РГГУ, 1996.
27. Соколов А.Б. Введение в современную западную историографию. – Ярославль, 2002.
28. Харківський історіографічний збірник. – Харків, 1995-2010. – Вип. 1-9.
29. Цамутали А.Н. Борьба направлений в русской историографии в период империализма. Историографические очерки. - М.: Наука, 1986.
30. Черепнин Л.В. Русская историография до XIX века: Курс лекций. М., 1957.
31. Шапиро А.Л. Историография с древнейших времен до 1917 года: Учебное пособие. – М., 1997.
32. Шапиро А.Л. Историография с древнейших времен по XVIII век.: Курс лекций. – Л.: ЛГУ, 1982.
33. Щетинина Г. И. Университеты в России и устав 1884 года / Щетинина Г. И. – М.: Мысль, 1976. – 230 с.

16. Електронні інформаційні ресурси

1. <http://modernhistory.onu.edu.ua> – сайт кафедри нової та новітньої історії Одеського Національного університету імені І.І. Мечникова.

Додатки

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Організація історичної науки в світі.

1. Особливості функціонування європейської, американської, азійської та африканської історичної науки.
2. Історична наука та ідеологічна боротьба у світі.
3. Специфіка розвитку радянської історичної науки, її досягнення та недоліки.
4. Неометодології в сучасному світі

Тема 2. Розвиток історичної науки в Україні.

1. Становлення та основні етапи української історичної науки.
2. Університети як центри історичної науки: специфіка розвитку та проблематики. Академічна історична наука.
3. Історична наука поза організаційних та адміністративних структур. Перспективи історичної науки.